

NAGY KUNSZT

találkozás David Bowieval

Kortárs Képzőművészeti Tanulmányi Múzeum 2009. február-június

A Nagy Kunszt

A Nagy Kunszt Kortárs Művészeti Tanulmányi Múzeum eredeti, kortárs műalkotásokból főművekből rendez ingyenesen látogatható kiállításokat és ahhoz kapcsolódó foglalkozásokat iskolai osztályok, kreatív csoportok, egyetemisták számára.

Feladatának tekinti a fiatalok és a kortárs művészet világa közötti kapcsolat megteremtését, a kortárs képzőművészet közvetítését a gyerekek világa felé. Az iskolai fél évekre igazodóan évente két kiállítást rendez, ahol a látogatókat változatos és komplex vizuális hatások, műalkotások, kortárs művészeti videók, a kiállítást értelmező egyéb tárgyak, installációk, utalások veszik körbe. A foglalkozások során készülő, művekre reflektáló munkák a kiállítás egyre gyarapodó részét képezik. A foglalkozásokat a Miskolci Múzeumpedagógiai Műhely munkatársai Éliás István és Tucza Rita vezetik.

A kiadvány

Jelen kiadvány a Nagy Kunszt második *Találkozás David Bowie-val* című kiállításához kapcsolódik. S egyben ötödik darabja egy kortárs képzőművészettel foglalkozó, módszertani segédanyagként használható sorozatnak.

A kortárs művészet része világunknak. A kor tapasztalata tükröződik általa. A vele való ismerkedésben számtalan pedagógiai lehetőség rejlik. Ezek felfedezését próbáljuk támogatni kiadványunkkal. A műalkotásokhoz rövid műleírásokat, a diákok felé intézhető kérdéseket, vizuális és egyéb feladatleírásokat kapcsolunk. A művekről való beszélgetés kérdései, a kiadható feladatok múzeumpedagógiai gyakorlatunk eredményei. Mindegyiket kipróbáltuk, alkalmaztuk - működtek. A gyerekek érdeklődéssel,

MÁSODIK

KUNSZT

David Bowieval

megértéssel fordulnak a kortárs képzőművészet felé. Ismerős, magukra vehető helyzeteket, kifejezésformákat fedezhetnek fel benne, általa. Az iskolai felhasználhatóság érdekében a műtárgyak digitalizált, vetíthető minőségű reprodukcióit, és az adott művész/műalkotás iránt érdeklődők számára összegyűjtött linkeket az alábbi címen érhetik el: www.mimumu.hu

Találkozás David Bowie-val

A *Találkozás David Bowie-val* c. kiállítás a modernitás utáni kor tendenciáinak megfelelően a **kortárs művészet kaleidoszkópszerű világépítő elvére reflektál**. Különböző világépítő technikák, elvek, hagyományok, módszerek és képzetek, keveredését mutatja be, a történelmileg-földrajzilag nem egymáshoz rendelt világok együttes jelenlétét a globális kultúrában. Ezt a fajta kaleidoszkópszerű világot tapasztaljuk a médiában, kint az utcán, a lakásunk berendezésében, életmódunkban, irodánkban, mindenfelé, amerre csak nézünk. A műtárgyokról való beszélgetés **központi gondolata: a világok keveredése**. Milyen világok keverednek egymással? Miből ismerjük fel ezeket a világokat? Milyen jellemzőiket őrizték meg és veszítették el? Mi történik az eredeti világokkal a keveredés után? Milyen ismérvei vannak az új -immáron nem autentikus- világoknak?

Nagymamám, Zalai Imréné találkozása David Bowieval

„Szabó Eszter Ágnes műalkotásaival a képzőművészet és a hétköznapi élet periferiáján mozog, elsősorban a háztartás, a női tevékenységek köréből választ médiumokat. ... A régi falvédők mintájára, melyek számára kordokumentumokként szolgálnak, tervezi meg a saját korának arculatát tükröző textilképeit.” (Spengler Katalin) *Nagymamám, Zalai Imréné találkozása David Bowie-val* című kék fonallal hímzett, konyhai falvédő a műfaj szabályainak megfele-

lően a címben-feliratban említett találkozást jeleníti meg. Mindkét figura háttérben feltűnik lokalitásuk kontúrja: a nagyváros felhőkarcolóival és a kicsiny falucska templomtornyával. Az egyik kultúrára jellemző reprezentációs technika (a kispolgári hímzett falvédő) beszippantja a másik kultúra reprezentatív figuráját (a nyugati pop kultúra külön alakjaként ismert Davide Bowie-t). A művész korban azonos, de földrajzilag és mentalitásában egészen eltérő világo-

Szabó Eszter Ágnes

Nagymamám, Zalai Imréné találkozása David Bowieval,
1999

hímzés, vászon 74x98 cm

Somló Zolt és Spengler Katalin tulajdona

kat rendel egymás mellé. A két világot összekötő országúton való fiktív találkozás lehetőségét egy egyetemes emberi gesztus, az egymás felé nyúló kezek teremtik meg.

A két életkorban, kultúrában nagyon különböző ember találkozása az egymás világai-ból való részesedés lehetősége, és egyben az ironia, humor forrása is. David Bowie idegensége, távoli sztársága emberivé, hétköznapivá válik a szatyorcipelés segítségének felajánlásával. Zalai néni a falvédő révén ténylegesen híressé válik. Mára már bevonult a kortárs magyar képzőművészet-történetbe. Sztár lett, ami dolgos életében nem adatott meg számára. Hiába volt ragyogóan szép fiatal korában. Unokája, a művész legalább is ezt állítja róla.

KUNSZT - A múzeum előterében eredeti, autentikus falvédők voltak kiakasztva, valamint digitális fotókeretben bemutatva. Megismerésük leginkább funkciójuk, rajzolatuk, nyelvezetük alapvető jellegzetességeinek megállapításával történt. A kiállítóterben elhelyezett kortárs munkával így pl. összehasonlításra is alkalom nyílt.

- Minden műalkotás mellett látható volt az alkotó portréja. Ezzel, valamint a személyesebb információkkal próbáltuk a gyermekek számára közvetlenebbé, érthetőbbé tenni a kortárs fogalmát. Szabó Eszter Ágnes esetében pl. annak elmesélésével, hogy a nagymamája varrónő volt (nem véletlen tehát a műfajválasztás), akinek munkái mellett híres volt szépsége is.

Feladat

Hogyan tud mai tárgygyá válni egy falvédő? Készítsünk televízió- és számítógép monitorokra képernyővédőket!

Védjük vele magunkat az olyan tartalmaktól, amiket nem szeretünk, vagy károsnak ítélnünk meg. Rajzold meg ezt a kerülendő tartalmat egy monitorra, majd készítsd el vászonra vagy fóliára a képernyővédődet hozzá. Próbáld az adott témát az ellentétével, számodra értékesebb dologgal helyettesíteni!

Ezt a feladatot „váltófutás” szerűen játszottuk. Minden csoportot, az előző csoport által rajzolt monitortartalom várta, erre kellett képernyővédőt készíteniük, majd a következő csoportnak újabb feladványt, azaz monitortartalmat tervezniük.

Kérdések

Vajon valódi jelenet játszódik rajta? Kit ismerünk/ismerhetünk jobban a két szereplő közül? Nézzük meg a youtube-on ki is az a David Bowie?

Honnan érkeznek a szereplők? Milyen ellentétpárokat juttatnak eszünkbe? (Kelet-Nyugat, vidék-nagyváros, híres-hétköznapi...)

Mi a cselekmény a szereplők között? Milyen a kettejük kapcsolata? Mit mondhatnak egymásnak?

Hogy folytatódhatna a történet? Mennyiben változhatná meg a két szereplő életét egy valódi találkozás a keresztúton?

Mennyiben változott meg bennünk e fiktív találkozás révén a két szereplőről kialakult kép? Meddig fogunk emlékezni rájuk? Az autentikus falvédőkhöz képest, mennyiben tér el a ráhímezett szöveg? Mi mondható el a korabeli falvédők rímjeire?

Mit mondhatnak egymásnak?

Diákok mondták

- Ho do you do
- Magának is, kedveském.
- Hogy hívják?
- Szép az öltönye.
- Csókolom Zalai néni!
- Szia David!
- Hello Mrs Zalai,
my nane is David Bowie!
- Nem baj fiam, attól még hozhatod a táskám!
- Merre megyen itten az út
New York felé?
- Hol lehet itt kenyeret venni?
- Adok az enyémből!

Tóth Mária

Kettőszáz SMS-t Küldtem Neked (hímzés, vászon)

Fráter György Katolikus Gimnázium 8/b

(Falvédőkészítő pályázat, első helyezet)

KUNSZT - Foglalkozásainkat nem csak művészeti tagozatos diákoknak szervezzük. A mellékelt gyermekmunkákban a rajztechnikai kifejeződés bravúrja helyett a készítés folyamata, a témában történő elmélyülés, saját vonatkozások előhívása és a kreatív, bátor hozzáállás a hangsúlyos.

Feladatok

Ti kit-kivel találkoztatnátok? Tervezzetek olyan falvédőt, amelyen különös, egymástól távoli figurák találkoznak!

Tervezzetek egy korunkba illő falvédőt! Ügyeljetek a három hangsúlyos képelem: a szöveg, a rajz és a szegély egységére.

Írjatok mai falvédőszöveget! Fontos, hogy a "költemény", legalább két soros legyen és rimeljen.

Diákok írták

Ha mindenhol zene szólna,
Minden ember boldog volna!
Jó ebédhez szól a nóta!

Kinyílt a piros rózsza,
Kivirult a szívem újra!

Örökké ölelni akarlak,
Többé már le sem vakarnak!

Tudással tudni kell,
Gondolkodni ésszel kell!

A busók farsang végén a Dunán csónakkal átkelve érkeznek Mohácsra, hogy álarcukban és jelmezükben kereplőkkel, fafegyverekkel felszerelve elűzzék a telet. Egy másik értelmezés szerint azért, hogy felidézzék a török kiűzését Mohácsról. Az évről évre ismétlődő, több évszázados sokác

néphagyomány kellékei közé keveredik Hecker Péter képén a fogyasztói társadalom egy tipikus eleme a reklámszatyor. A Dunán csónakkal épp átkelő, piros álarcot viselő busó figura abbahagyja evezését és felénk fordulva egy Penny-s reklámszatyrot mutat nekünk.

Hecker Péter

Busó bevásárlószatyorral csónakázik, 2004

Akril, vászon 129x160 cm

Somló Zsolt és Spengler Katalin tulajdona

A festmény forma- és színvilága erősen leegyszerűsített, képregényszerű, közérthető. A művész hangsúlyos körvonalakkal, homogén *tubus-szín* foltokkal, akril festékkel dolgozott. Mintha egy kifestőkönyv valamelyik lapját látnánk. Ugyanakkor rafináltan igényes a kompozíció. A tiszta komplementer kontrasztban égő vörös maszk kajánul vigyorogva provokálja a kérdést: azt a reklámsatyrot vajon a márkaszínei miatt, esetleg a céggel kötött reklámszerződés ürügyén, avagy az olcsóságra utaló szociális üzenete okán választotta a művész?

„A művész tárgyszemlélete a fogyasztói társadalom elidegenedettséget, tárgykultuszát és uniformizáltságát leplezi le ironikus módon, azzal is, ahogy a banális tárgyakat amelyeket a társadalom *értékel és tisztel* bevonja a műalkotásba.” (Palotai János) A hagyományos mozdulatsorát felfüggesztő, a nylonzacskót felmutató busó frivol mozdulata átszínezi, konzumkultúrává teszi, deszakralizálja a hagyományokat. Nylonba burkolja őket, mint levetett jelmezt is.

http://www.balkon.hu/balkon04_06/07moncsicsi.html

Sanni Rajapolvi
Kokonainen
2007, Videófilm

KUNSZT - A Kunszt foglalkozásain mindig szerepelnek, a kiállítás tartalmához illeszkedő témájú videóművészeti alkotások is. A találkozások hívó szavú tematikánkhoz egy finn származású művész, háromperces kisfilmjét használtuk fel, amelyben próbatűtűbe öltözött balettáncos lányok bírközőszőnyegen mérik össze erejüket.

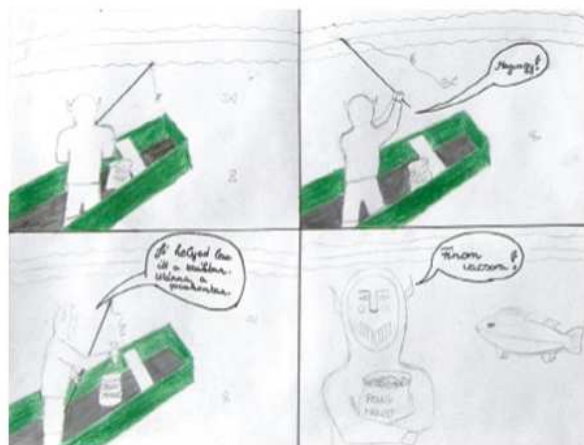
Kérdések

Miért van a busó figuránál reklámszatyor?
Miért hagyta abba az evezést?
Miért és kire vigyorog a maszk?
Figyeljétek meg a színeket! Milyen szíkontrasztot használ a festő?
Miért pont ennek az üzletnek a szatyra van nála? Lehetne más üzlet is? Gondoljatok más szupermarketek színeire!
Készítettél már farsangi jelmezt? Vagy vásároltál? Melyiknek van számodra nagyobb értéke?
Tudsz olyan néphagyományról, amiben szívesen részt vennél?
Tapasztaltál már olyan helyzetet, amikor valaki nem a helyzetnek megfelelően viselkedett és ezzel elrontotta valamilyen ünnepnek a fényét?

Feladat

Készítsetek Busó főszereplésével egy képregényt, amely elmeséli, miért van Busónál reklámszatyor?

Alakítsd át a printet úgy, hogy megtudjuk róla miért van Busónál a reklámszatyor?

GEÖFFNET
← →

Köves Éva festményén egy két háború közötti bútorral berendezett enteriört láthatunk két thonet-székkal, egy fehér abrosszal letakart asztallal, amin virággal teli váza és az ott felejtett délutáni uzsonna maradéka van. Jobbra fent a háttérben városi, nagy házak és egy lendületes ívű modern utcai lámpa teteje jelennek meg. A enteriőr hátsó falán egy külső, omladozó vakolatú *berlini falon* német feliratú utcatábla hirdeti, hogy nyitva az út mindkét irányba. Ha oldalról nézünk rá a festményére, ezüstösen meg-megcsillanó felületeket látunk. A festmény alapja egy felkasírozott fotómontázs, az van átfestve itt-ott cuppantott, rücskös, ecsetnyomokkal.

Figyelmesebben szemlélődve tovább felfedezhetjük, hogy a városi háztetők háttérrészlete tulajdonképpen egy másik, montázsszerűen beillesztett kép. Az töri át az enteriőr háttérének monoton falsíkját. A műtermi hangulatú szűrökületes fény, az ember nélküli, mégis emberi jelenlétet sejtető asztalon felejtett tárgyak, a kint és bent, a fent és lent, az erre vagy arra, a régen és most, a festmény és fotó kétértelműségei között nem tudjuk meghatározni hol és mikor vagyunk, de mégis ott vagyunk valahol a képben. Egy különös, mégis ismerős, városi világba kerültünk. „Köves Éva egyszerre leltároz kint és bent, de szigorúan megmarad kedves

Köves Éva
Berlin, 2005
fotó, olaj, vászon 70x100 cm
Offenbacher Ferenc tulajdona

motívumai között, hogy mindkét világra rányissa a hétköznapi csodáinak fényes ablakát.” (Rieder Gábor) Szemlélődésre, megfigyelésre, belső képek építésére szólít fel bennünket.

http://artportal.hu/aktualis/hirek/koves_evaand_kint_es_bent

KUNSZT - A Kunsztban az eredeti műalkotások között dolgoznak a diákok. A helyiség kiállító- és foglalkoztató tér is egyben. A terem egyik sarkában rekonstruáltuk Köves Éva alkotásán látható környezetet. A háttér kimaszkolt molinóból állt. A berendezéshez régiségvásáron kerestünk hasonló bútorokat. A tanulók körében az egyik legnépszerűbb feladat lett a képtérbe történő belépés.

Feladat

Helyezzétek magatokat el a képben!
Álljatok úgy a montázs kimaszkolt háttérére és a képtérhez hasonlóan berendezett színpadi környezetbe, hogy jelenlétetekkel fokozzátok a tér elbizonytalanító hatását.
Készítsetek erről fotográfiát, majd kinyomtatás és kartonra ragasztás után, a szükséges belerajzolásokkal, egyéb kiegészítésekkel fokozzátok munkátok hatásosságát.
A háttér táblájának a helyére, a témához kapcsolódóan, új feliratot is készíthettek!

Kérdések

Ha belépnénk a kép terébe, hol lennénk és mikor?
Keressetek egymásnak ellentmondó hely és idő meghatározásokat!
Milyen hangulata van a képnek?
Mit tudnánk elmondani a fényekről?
Hova lettek az emberek a képről?
Próbáljatok meg rájönni, hogyan készült a kép? Keressetek árulkodó nyomokat!
Miért az a címe a képnek, hogy Berlin? Mi jut eszetekbe Berlinről?
Éreztétek már úgy, hogy hirtelen nem tudjátok hol vagytok? Mi segített az eligazodásban?
Vagy éppen fordítva? Időközben kezdtetek elbizonytalanodni, hogy ott vagytok-e ahol akartatok?

Horváth Dániel
K und K, 2007
olaj, vászon 200x140 cm
Offenbacher Ferenc tulajdona

A nagyméretű festmény meglehetősen hatása azon ironikus gesztuson alapszik, ahogy a fröccsöntő sablonból még kipattintásra váró piciny műanyaghuszárok hatalmasra nagyítva heroikus alakokká lényegülnek át. Kontúrjaik a csaták mozdulatait idézik.

Megfestésük dinamikája kardszúrások elnagyolt lendületéhez hasonlít. S közben egyformán kékek, kiszögezettek, rögzítettek. A sablon rácsszerkezete asszociációk sokaságát hívja elő: kovácsoltvas kapu szellemőrei ők az égisz érző fák parkjában. Népművészetből ismert karoslócaink faragott huszárai is lehetnének. Sorokba rendezettségük gyermekkorunk rajzainak történetet elmesélő szintjeit idézi: „és csak jöttek-jöttek a katonák...” A történelmi táblaképfestészet csatajelenetei, népművészet, gyerekrajzok, és a fogyasztói társadalom bővülésének ikonográfiája keveredik, mosódik egybe a képen. Mint ahogy maga Horváth Dániel fogalmazta: „Egy romantikusan frusztrált, ugyanakkor klasszicista elemekkel teletűzdelt művészeti közeg az otthonom. A tiszta festőiség. Egyszerre kívánok kommunikálni a múlttal és a jövővel, ironizálni az állandó nosztalgián, deheroizálni a patetikusot, pátosszal megtölteni a kisszerűt.” (Horváth Dániel)

Az ironia a készítés sablon-módjában is jelen van. Figyelmesen szemlélve a festményt, a kép szélei felé egyre inkább kidolgozatlanul hagyott festékfoltok alatt felfedezhetjük a sablon alól renitensen kiszaladó festékpisztoly nyomokat. Az egyedi festmény alapja egy sokszorosításra való sablon? Mintha semmi sem lenne komolyan véve. Táblaképnek elnagyolt, graffitinek elaprózott, összességében félbehagyott, és még sincs hiányérzetünk. A gyermeki álomvilág szépsége és zagyvasága fejeződik ki a festői gesztusokkal életre keltett fröccsöntött műanyagabsztrakciókban.

http://www.nextartgaleria.hu/?q=webpage/horvath_daniel

Horváth Dániel vizsgamunkája

Kérdések

Mit ábrázol a kép? Festettetek már be piciny, fröccsöntött műanyag sablon figurákat? Milyen érzés volt? Milyen gesztusokkal dolgozott a művész? Mi a képszerkesztés alapmozzanata? Hogy tudnátok leírni a kép kompozícióját? Milyen műfajba sorolnátok a képet? Táblakép, grafiti? Mi marad a táblaképből és mivé nemesedik a fröccsöntött műanyag huszár?

Feladat

Alsó tagozatosoknak

A művészhez hasonlóan fessetek meg egy terepasztalt, amelyre kartonpapírból kivágva készítsétek el a huszárokat. Játsszatok el velük egy történetet, amelyet fotósorozattal örökítsetek meg!

Felső tagozatos és középiskolás diákoknak

1. Játsszatok árnyjátékot!

Készítsetek olyan pár perces kis árnyjátékot, amelynek témája a katonavilágról alkotott véleményeteket tükrözi. Kartonpapírból „gyártsátok” le a hozzávaló kellékeket.

2. Kék huszárok

Tedd érdekessé a sablont! Tervezz egy sablonfigurát! Vágd ki keménypapírból, és ennek ismétléséből rendezz össze egy érdekes képet!

Hecker Péter „a valóság látszat-megkettőzésével, a beállított/manipulált fotók, mint *valós képek* leleplezésével, azaz *átfestésével*, átírásával ejti zavarba a nézőt.” (Palotai János) Strandoló családot ábrázoló képén is ezt a tesztet véltük, mint ahogy azt a digitális fotók dátumára utaló cím a *04 6 24* is rögvest sejteti.

A művész szemrebbenés nélkül utal arra a kispolgári gyakorlatra, amikor is egy ügyes kezű piktorral a család festményt csináltat egy jól sikerült családi fotóról. Amelyiken szépeknek, boldogoknak, egymást szeretőknek látszanak. Természetesen Hecker Péter képein a dolgok sohasem ennyire magától értetődők. Az eredeti fotón kicsit hamarabb kattant a fényképezőgép zárja. Így a festmény is megállt félúton az elkapott vidám pillanat és az összerendezettség között. A csapzott hajú anyuka nem ért oda a többiekhez, az egyik kislány fura grimaszt vág, miközben azon erőlködik, hogy fejét a víz felett tartsa, a másik kislány bátran szem-

benéz a kamerával, csak magán felejt az úszószemüveget és ettől békás lesz a tekintete. Egy víz tetején lebegő láb gazdája a fénytörés miatt beazonosíthatatlan. Az apukának épp hogy sikerül egy félmosolyra rendeznie arcát. Ezen a privát fotón/festményen valahogy nem a legszebb arcát mutatja a család. A kortárs művészet iránti elkötelezettségre, önironiára vall a kép megrendelőinek bátorságra, humora, hogy rajzfilmfigurákként szívesen látják viszont önmagukat.

„A naivitás látszata mögött azonban végiggondolt profizmus rejtőzik. A képeken nincs fölösleges forma, a színelületek gondosan, egyenletesen végigdolgozottak, a kontúrok színei kifinomultak, a faktúrák pontosan felépítettek, az absztrakció foka végig egységes, nem találkozunk az amatőrökre jellemző egyenetlenségekkel.” (Radák Eszter) A víz véletlenszerű fodrozódása glóriát von a család köré. A képben bennmaradt idegenek elfordult tekintetükkel

Hecker Péter

04 6 24, 2005

Akril, vászon 82x143 cm

Somlói Zsolt és Spengler Katalin tulajdona

dekoratív színfoltok, térkitöltő elemek csupán. A karakterek beazonosíthatóak, kicsit karikatúraszerűek, nagyon emberiek. Sokkal inkább szeretnivalók, mint a nagy királyok vagy kispolgárok családi portréin.

Kérdések

A családi fotó milyen tulajdonságait fedezhetjük fel a képen?

Miben különbözik egy klasszikus, mondjuk királyi családot ábrázoló festménytől?

Milyen értékekkel telítődött a családi jelenet megörökítése attól, hogy festmény lett belőle?

Mit gondolunk erről a családról? Ők mit gondolnak vajon magukról?

Nálatok van a falon olyan kép, ami a családotokat ábrázolja?

Miért tesszük ki a falra az ilyen képeket?

Feladat

Figyeld meg mitől közérthetőek Hecker Péter festményei! Jellemzőjük a homogén foltszerű színek, hangsúlyos körvonalak, dekorativitás, síkszerű-, frontális- és a leegyszerűsített ábrázolás. A művész modorában készíts egyik családi fotóról festményt!

Vass Tibor

Imola nem áll szóba velem
Akril, vászon 82X143
cm

A néző a képsorozat előtt sajátos pozícióba kényszerül: nem nézhet a főszereplő szemébe, Imola ugyanis nem áll szóba vele. Elvesztett a tekintet, ami a táblaképek meghatározó élménye volt évszázadokig. Imola, aki haragszik ránk, hátat fordít nekünk, elmegy mellettünk, mi több, mással van bizalmas viszonyban. Tekintetünk elhomályosul, lesütött szemmel bámuljuk hátát, lábait. Illetve az éppen aktuális Imolát, merthogy más-más alakot ölt: hol megfáradt középkorú hölgynek tűnik, hol andalgó kamasznak vagy energikusan vonuló fiatal nőnek. A víziószerű felületek hullámzásai, az elmosódó kontúrok dinamizmusa különböző mozgásérzetet keltenek. Merthogy hiába az elvesztett szemkontaktus, a képek festői felületei merészen szölongatják érzékeinket.

Arra kényszerülünk, hogy az amorfan szétcsúszó, eleven színfoltokat fürkésszük: festmény látunk vagy nyomatot? Alakokat vélünk felfedezni vagy csupán a véletlenszerűen összeálló foltok játéka és a cím utalása téveszt meg? Imola durcásságának okára sem derül fény soha.

Kérdések

Milyen testtartása, gesztusai vannak annak, aki szóba áll velünk?

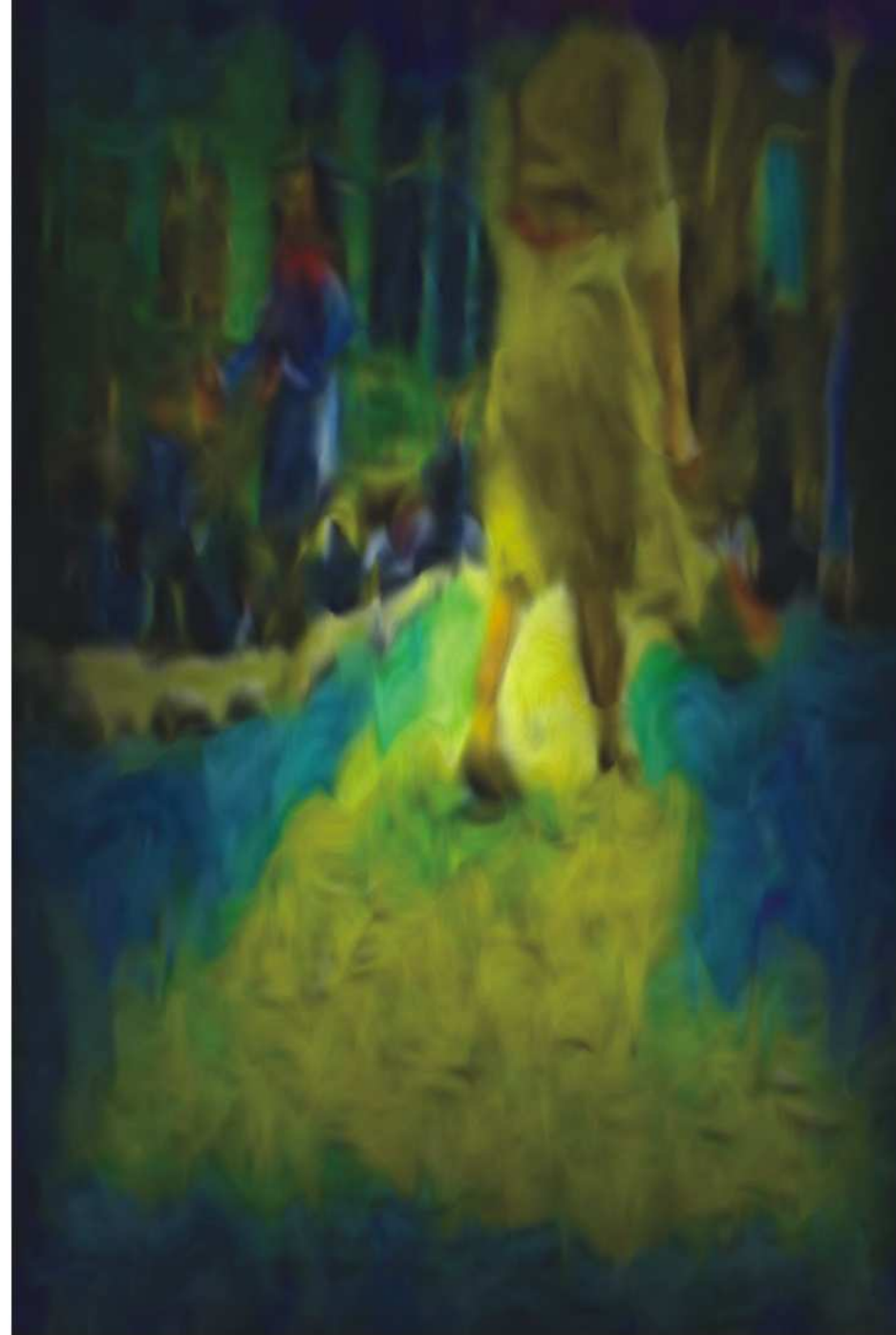
Hogy fejezzük ki a sértettségünket?

Hogy fejezi ki a kép a sértődöttséget?

Milyen érzelmekre utalnak a kép színei, formái?

Milyen festői hatásokat használ a művész az alkotásán?

Vajon miért nem áll szóba velünk Imola?

Varga Rita

Ophelia bombával, 2004
Olaj, vászon 160x230 cm
művész tulajdona

Ophelia halála a XIX. század festőinek egyik kedves témája volt. A viszonzatlannak hitt szerelmébe beleőrült, önmagát vízbe veszejtő, ártatlan, gyámolításra szoruló, beteges fiatal teremtmény a XIX. század férfainak vágyképét, a női ideál tipikus képét jelentette. Olyannyira, hogy az életben is a betegeskedésében, haldoklásában kiteljesedő asszony normája uralkodott. Azóta változott a világ, a feministák sokat küzdöttek e kiszolgáltatott nőkép megváltoztatásáért. Varga Rita képén korunk *Ophelia-je* jelenik meg. Aki ellentétben elő-

deivel erőteljes testalkatú, kisportolt. Megváltozott körülötte a közeg is: virágokkal hintett vízi ravatala helyett testhez álló ruhában egy uszodában lebeg a víz tetején. Nem lehet igazán tudni, halott-e vagy csak ejtőzik? Egymásnak finoman ellentmondó képelemek bizonytalanítanak el minket: mellette a nagy narancsszínű gömb, egy vidám strandlabda vagy az a címben megjelölt bomba? Combjain felcsúszott élénkszínnű, testhez álló ruhája alól kilátszik a csíkos fürdőruha vállpántja. Hogyhogy ruhástól van a vízben? Teste el-

lazult, szétnyílt combjai ölén villog egy piros dióda, az lenne a bomba kioldója és ő maga a bármikor robbanni képes bomba - bombanő? Vagy ellenpontosítandó a XIX. századi előképet az erotikusságát visszavett női test utalásaként villog az a kis piros fényecske? „Mintegy alternatívát, helyreigazítást is kínál de nem a hetvenes évek nemzetközi nőművészeinek harcra dühével, nem is a reprezentációs sémákat boncolgató nyolcvanas-kilencvenes évekbeli posztstrukturalista generáció moralizáló, ítélkező, kissé görcsös attitűdjével, hanem játékosan, lazán, humorosan. Gesztusával, a történet átírásával a nőnek, a nőiségnek mint alárendelt, objektívált, azaz tárgyként kezelt halott-képnek a kulturális konstrukcióját eliminálja...” (András Edit)

A kép festésmódja is több szálon kötődik korunkhoz: Varga Rita saját testét használja fel Ophelia szerepére: lefotózza magát, majd a fotót digitális manipulációnak veti alá, hogy festményhatást érjen el, és ezt a képet festi meg tradicionális módszerekkel, bravúros szín és ecsetkezeléssel. A XIX. század életképtelen Ophelia-jét a férfi tekintet teremtette. Ophelia-t bombával pedig az a női tekintet, ami önmaga által alkotott képeként önmagát mutatja be. A nő élete még mindig veszélyben van. De a kép kétértelműségeivel felülírja a múlt démonait, s Ophelia így már jó eséllyel startolhat az uszoda kővéről az életben maradásért.

Kérdések

Hasonlítsátok össze Varga Rita Ophelia bombával című képet Sir John Everett Millais: Ophelia festményével!
Miben különbözik a két nőalak környezete, ruházata, testtartása, arckifejezése?
Miben különbözik a két kép festésmódja?
Mi történhetett a két Ophelia-val?
Milyen digitális képmanipulációs eljárásra emlékeztet a festmény felületkezelése?

Mai tápióbicskei tüzérekét látunk a képeken. Mintha csak az egykori huszárok feszítenének kamera előtt. De nem igazán huszáros a tartásuk, sehogy sem illik rájuk a dolmány. Feszengve próbálják kinőtt egyenruhájukba visszahúzni kilógó kamasz-karjaikat. A képekhez tarozik egy történet, amelyben a múlt és jelen, a nemzeti emlékezet és a lokális identitás gyakorlatai keverednek össze. Miről híres Tápióbicske? Az 1848-49-es forradalom és szabadságharc dicsőséges tavaszi hadjáratának egyik kis híján elvesztett, de mégiscsak győzelembe forduló csatája zajlott itt. A szabadságharc e jelentős eseményére emlékezve a tápióbicskeiek évről évre, adott napon eljátsszák a

csatát. A művészek hallván ezen eseményről odamentek, mint az egykori vándorfényképészek, s lefotózták a beöltözött katonákat. Szerepeikkel azonosulni próbáló embereket látunk a fényképeken, akik feszengnek a nem rájuk szabott ruhákban. A szerepek ideiglenesek csupán, nem íródtak be személyes identitást hordozva a kortárs-huszártestekbe. De a fotózás a közös lokális identitás a *tápióbicskeiség* alapjait mégiscsak felerősítette.

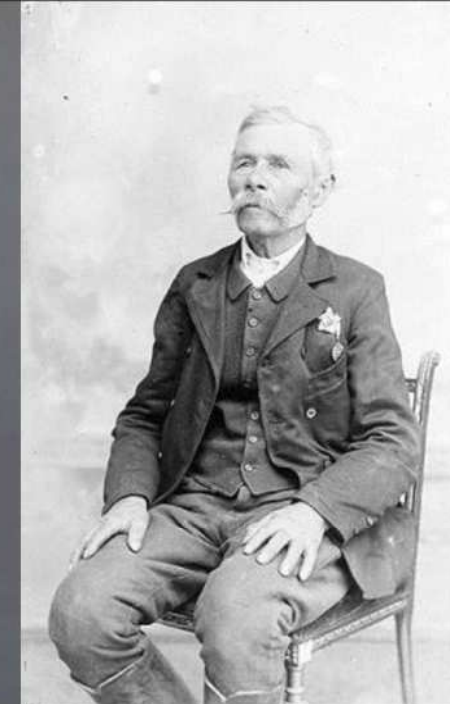
A falu népe ingázik, multicégekhez jár dolgozni. A művészek megszervezték, hogy a cégek által bérelt buszokra mint a közösségi identitás lehetséges kortárs albumaira kitegyék a képeket. „Egy kölcsönösségen alapuló, dialogikus kapcsolatot alakítottak ki a *bennszülöttekkel*, aminek az a célja, hogy a hétköznapiakat átható jelentérendszerket feltérképezze, és ezeket formába kényszerítve a távollevőknek közvetítse.” (Csatlós Judit) <http://www.c3.hu/~ligal/315a.html>
A kortárs képzőművész feladta társadalmon kívüli pozícióját, segítőként lépett be az identitáskonstruálás helyi gyakorlatába.

Kérdések

Nézzük meg Plohn József hódmezővásárhelyi fotós 48-as öreg huszárokról készített képeit! Mi a különbség az akkori és mostani huszárok között?
Hány évesek lehettek a képen látható katonák, a csata időpontjában? Hasonlítsátok össze a két fotósorozat személyeinek a tekinteteit, a testtartásait, és az arcaikra íródott érzelmeiket! Mi a különbség az akkori és mostani huszárok között?
Lakhelyünkön milyen történelmi esemény lenne méltó arra, hogy évről-évre eljátszszuk? Milyen szerepek/szereplők lennétek? Próbáljatok meg felvenni olyan testtartást, ami tipikusan jellemez bizonyos társadalmi szerepeket vagy történelmi figurákat!

László Gergely Rákosi Péter
Ingázó tüzérek I., 2004
C-print 58x38 cm, MG tulajdona

Plohn József
Huszár, 1905
Fotográfia

Második Kunszt
TALÁLKOZÁS DAVID BOWIE-VAL, Nagy Kunszt Kortárs Képzőművészeti Tanulmányi Múzeum, Miskolc 2009
Múzeumpedagógiai módszertani segédanyag

Szerzők: TUCZAI RITA, ÉLIÁS ISTVÁN
 Kiadványterv: Éliás István, Felelős kiadó: Bán András, a Miskolci Galéria igazgatója

Miskolci Galéria Városi Művészeti Múzeum, Miskolci Múzeumpedagógiai Műhely ISBN
 Készítette a GNR Dekoráció és Digitális Nyomda, Miskolc. Megjelenését az Nemzeti Kulturális Alap támogatta

nka

